

Itaalia muusika *Ralve Hääl* patrioot maestro Carlo Felice Cillario *24. X 194*

Maestro Carlo Felice Cillario on sündinud Argentinas itaallastest vanemate peres. Nooruses oli ta tunnustatud viiulivirtuoos. Pärast õpinguid Bologna konservatooriumis juhatas ta ooperietendusi Londoni *Covent Gardenis*, Milaanos *La Scalas*, New Yorgi *Metropolitan Operas*, Stockholmis Kuninglikus Ooperis. Üle 20 aasta oli ta Austraalias Sidney Ooperiteatri esimene külalisdirigent. Tema käe all laulsid niisugused tähed nagu Victoria de los Angeles, Renata Tibaldi, Mirella Freni, Luciano Pavarotti.

Tallinna tuli Cillario esmakordselt möödunud aasta oktoobris. Tookord valmistas ta ette Puccini "Boheemi" ja Verdi "Reekviemi"; sel sügisel on ta juba dirigeerinud "Sevilla habemeajajat" Estonia teatris; varsti peab tema juhatusel toimuma Verdi ooperi "Don Carlos" esitendus.

20. septembri kontserdil, mis toimus Estonia kontserdisaalis, juhatas Carlo Felice Cillario itaalia muusikat. Esimesel poolel kõlasisid katkendid itaalia ooperitest Rossinist Puccinini, teisel poolel Puccini "Messa di Gloria", mida esitatakse väga harva.

Üllen kohe, et dirigent näitas ennast kõigepealt suure itaalia traditsiooni jätkajana, mis väljendub kõige rohkem instrumentaalses numbrites. Rossini avamängus ooperile "Wilhelm Tell" oli tal programmilisus tagaplaanil, meloodiline kontsert suure *crescendoga* lõpus aga rõhutatud. Verdi ülipopulaarses avamängus ooperile "Saatused jõud" olid kõik fraasid reljeefsed, orkester lähipaiskev; kõik kulminatsioonid ideaalselt ette valmistatud. Dirigent ei kaotanud siin mõõdutunnet.

Cillario püüab alati muusikas meloodilisust toonitada. See puulutas isegi Basilio aariat ooperist "Sevilla habemeajaja", mis ei kõlanud traditsioonilises *buffo*-kiirkõnes, nagu me oleme harjunud seda kuulma. Zaccaria aaria Verdi ooperist "Nabucco" kõlas nagu plüme muusikavool. Ausalt öeldes, Mati Palmile, kes esitas kontserdil need mõlemad numbrid, niisugune esitamisviis veel eriti ei

istu. Muusika kõlas tema interpretatsioonis külmemini, kui seda soovis dirigent. Basilio aaria kulminatsioonis lubas Palm endale isegi karje, mis on absoluutselt võõras Cillario stiilile.

Seda oli tunda seda enam, et läti solist Karlis Zarinš tundis väga peenelt Cillario maneerid. Raske öelda, kas mängis kaasa asjaolu, et Zarinš on üles kasvanud läti keelses kultuuris, mis on teatavasti oma kõlavuse järgi kõige lähedasem itaalia keelele. Nii Cillario aaria Leoncavallo ooperist "Pajatsid" kui ka Kalafí aaria Puccini ooperist "Turandot" olid ette kantud enam kui suurepäraselt. Laulja loob nagu ainult hääle abil lavalisi kujundeid. Publiku väimustust on raske kirjeldada. Zarinšit kutsuti lavale tagasi lõpmatuseni, Kalafí aariat oli ta sunnitud kuulajate palvel kordama.

Loomulikult ootasid kõik kannatamatusega Puccini "Messa di Gloria", mida esitasid Estonia teatri koor ja Eesti raadio koor koos ERSOga (solistid Karlis Zarinš, Rauno Elp ja Mati Palm). Peab ütleva, et sellele teosele, mille lõi kunagi 22-aastane helilooja, on ette heidetud teatralisust, millest tuleneb oopuse kurb saatus. Ausalt öeldes, olen nõus tollaste muusikakriitikutega, eriliselt religioossust siin ei tundnud. Peale selle, teose vorm on ebaprofessionaalne: II ja III osa on liiga pikad. Kohati on tunda Verdi mõjutusi, kohati tantsulisust, stiililt ei ole teos ühtlane. Maestro Cillario poolt oli see kangelas-tegu, et esitatud teos kõlas ikkagi ühtse tervikuna.

Puccini kasutab soliste dilettantlikult. Õnneks laulsid kõik kolm solisti heal tasemel, nende laul oli absoluutselt orgaaniline.

Kooripartii ei ole kuigi mugav, eriti kui meelde tuletada, et teos on kirjutatud ikkagi traditsiooniliselt ladinakeelsele tekstile. Üldiselt kandsid koor ja orkester varase Puccini missat hea arenguga, jällegi maestro Cillario dirigeerimisel, kes tundis selles muusikas peenelt igat nüanssi ja näitas ennast itaalia muusika tõelise patrioodina.